

חינוך לחיים

פרשת שלח לך

שלח לך – לדעתך

דברים אלו תמוהים, הרי מאחר שהקב"ה לא ציווה את משה לשלוח את המרגלים, אלא אמר לו: אם תרצה שלח. ולא עוד שמזהיר אותו 'חיהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים' א'כ מדוע שלח משה את המרגלים ולא חשש שמא אכן הם יטעו? וביותר שהרי משה חשש שמא יחטאו שהרי הוסיף את האות 'י' לשמו של יהושע והתפלל עליו 'קה יושיעך מעצת המרגלים' אז מדוע לא נמנע מלשלוחם? ואמנם בנ' ביקשו את זה כפי שנאמר 'ותקרבון אלי כולכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ונפרו לנו את הארץ' מכל מקום אם חושש שמא יחטאו היה לו לחזק את לבם של ישראל לבטוח בה' שהארץ הכי טובה ולהאמין בכך שהיא זבת חלב ודבש.

צריך להבין שיש הבדל גדול בין חיהם של עם ישראל במדבר ובין חיהם בארץ ישראל. שהרי בעודם במדבר כל צרכיהם היה מאת ה', גם הצורך הגשמי שקבלו אוכל ושתייה וכו' בלי טורח ועמל כלל אבל גם הצורך הרוחני קבלו. כל השגותיהם הרוחניות היו מושפעים מהשמים ולא הוטל עליהם אלא להיות כלי קיבול הראויים להשגות אלו. והכל מתוך קרבה עצומה אל השם יתברך בהיותם שוכנים סביב לאוהל מועד, מוקפים בענני הכבוד והכל מוחלט ונעשה ע'י משה רבנו נביאו הנאמן של ה'. דומים היו לילד בשנות הנעורות שנמצא כל הזמן עם ההורים הדואגים לו לכל מחסורו.

ובאמת כיוון שכל דרגתם היתה בגלל קרבת ה' הגדולה ותלויה בה, כשרק חששו שמשה בושש לבוא – חטאו בעגל. כשמרים הנביאה הסתלקה – חטאו במי מריבה. כשמת אהרון הכהן ונסתלקו ענני הכבוד – חזרו לאחוריהם שבעה מסעות מפחד הכנענים, ועוד. והסיבה כי כל מעלתם של ישראל במדבר היתה בתלות והקרבה לה' וממילא כל ריחוק או הסתר פנים גרמו להם ליפול מדרגתם הרוחנית ולבוא לידי חטא.

לעומת זאת בארץ ישראל עתידים לשנות דרכם, גם בגשמיות שעליהם יהא לטרוח ולהתייגע בעבודות השדה כדי לדאוג לאוכל וכן ברוחניות שפזורים בכל הארץ ולא גרים סביב המשכן ורק מתקבצים 3 פעמים בשנה לפני ה'. כמו ילד שגודל ועוזב את הבית ומעתה צריך לדאוג לעצמו להכל בלבד!!

וחייבים להרגיל אותם לשינוי הזה!! כפי הכלל המפורסם של הרש"ר הירש שלכל גיל יש התייחסות אחרת מצד ההורים – 'שומרי בימי ילדותי. מדריכי בימי נעורתי. וידידי בימי בגרותי'.

ובגלל השינוי הזה – הדבר גורם למשה רבינו לשלוח את המרגלים כדי שיכירו ישראל וידעו את מה שלפניהם ויכינו את עצמם לכך. כדי שלא יפלו בבת אחת ממרום מדרגתם הרוחנית. כי הרי במדבר כל ריחוק גרם להם לרדת ברמתם הרוחנית אז על אחת כמה וכמה אחרי שיכנסו לארץ שכל מהלך חיהם הולך להשתנות. ולכן משה על אף הפחד שיודע שהמרגלים עלולים להניא את העם מלבוא אל הארץ מכל מקום בכדי להכין על דם את העם לשינוי הגדול שיבוא עליהם בארץ ישראל, כדאי היה בעיניו לשולחם אף שהיה מקום לחשוש שמא יוציאו את דיבת הארץ רעה.

בדרך זו ניתן גם ליישב מדוע שולח משה את 'ראשי בני ישראל' אנשים גדולים וצדיקים ולא שלח לשם את ראשי הצבא הבקיאיים במלחמה? וכן מדוע צריך לשלוח שתיים עשרה אנשים שזה בולט ויעורר את תשומת ליבם של יושבי הארץ? ולפי דרכנו מובן כי השליחות נועדה להכין את בני ישראל לשינוי המהותי בדרך חיהם והם היו אמורים לראות ולהבין כיצד לכונן את חיהם בא' ולתפקיד כזה בודאי שצריך את נשיאי השבטים שהם הראויים לתכלית הזו ללמד את העם דעת, ולחזק את רוחם לקראת בואם לא'. ומטעם זה הוצרך להעמיד לכל שבט שליח משלו המכיר את תכונות השבט בבחינת 'חנך לנער על פי דרכו' שידע ללמדם כראוי וידע במה לחזקם ובכך תהיה הכנתם שלימה ומועילה.

כל זה ללמדנו את יסודו של הרש"ר הירש שכך צריך לחנך את הבנים והתלמידים ובמיוחד אלו העוברים מת'ת לישיבה ומישיבה קטנה לגדולה – מתחילה יש להיות קרובים אליהם ככל האפשר, ממש כשומר ראש אישי, להשפיע עליהם באופן תמידי ולהדריכם בכל דבר ועניין, אולם במשך הזמן צריך להכיןם לעבודה עצמית, ש'השלהבת תהיה עולה מאיליה' ללמדם להתקדם לעמול ולהתייגע בתורה ובעבודת ה' כדי שיעזו למדרגתם העצמית באופן עצמאי.

להגיע לדברי אמן החינוך בעל חובת התלמידים 'עיקר המחקר אתה בעצמך'

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com